

**МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

Кафедра теорії й методики дошкільної та початкової освіти

«СХВАЛЕНО»

Вченою радою Миколаївського ОППО

Протокол № 6 від «29» листопада 2023 р.

Програма

**компетентнісно та діяльнісноорієнтованого
варіативного модуля**

**«БЛАГОПОЛУЧЧЯ ДІТЕЙ ТА ПЕДАГОГІВ: ДІЄВІ ІНСТРУМЕНТИ І
ПРАКТИКИ ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ»**

**Для педагогів закладів дошкільної та загальної середньої освіти
(початкова та базова школа)**

МИКОЛАЇВ – 2023

Розробники:

Рена Дейтц, професорка університету Нью-Йорка

Ешлі Неміро, докторка наук, виконавча директорка the MHPSS Collaborative,
Королівство Данія

Адаптовано:

Сокурєнко Олена Олексіївна, к. пед. н., доцент, завідувач кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти

ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО СХВАЛЕННЯ

на засіданні кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти
Протокол № 17 від «22» листопада 2023 р.

Завідувач кафедри: О. О. Сокурєнко

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність модуля.

Виклики в Україні, пов'язані з пандемією COVID-19 та широкомасштабною війною, розв'язаною російською федерацією, спричинили суттєві зміни у напрямках, формах і методах професійної діяльності педагогів усіх ланок вітчизняної системи освіти.

Психосоціальна підтримка розвитку та навчання дітей, забезпечення їхнього благополуччя в закладі освіти в умовах надзвичайних ситуацій є одним з провідних завдань педагогічної діяльності. Вирішення якого, першочергово, потребує цілеспрямованої, екосистемної, практико зорієнтованої та метапредметної підготовки педагогів закладів дошкільної освіти та вчителів закладів загальної середньої освіти.

Програму підвищення кваліфікації «Благополуччя дітей та педагогів: дієві інструменти і практики психосоціальної підтримки» розроблено у межах проєктів: «Сприяння освіті» в дошкільлі; підтримки Нової української школи; впровадження модулів і спецкурсів із діяльнісних методів навчання в освітні програми закладів вищої освіти та закладів післядипломної педагогічної освіти; підтримки наукових і моніторингових досліджень в Україні, зокрема залучення міжнародних наукових інституцій, що реалізуються відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння між Міністерством освіти і науки України та The LEGO Foundation щодо співпраці у сфері освіти та науки (2021 р.).

Програма є складовою цілісної екосистемної підготовки українських педагогів закладів дошкільної та загальної середньої освіти, забезпечує інтеграцію змісту навчальних дисциплін (спецкурсів та модулів):

«Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти», «Гра по-новому, навчання по-іншому з LEGO», «Діяльнісний підхід у початковій школі»,

«Навчання через гру», «Управлінський супровід діяльнісного навчання у закладі освіти» та ін. у процесі підвищення кваліфікації та професійного розвитку педагогічних працівників.

Програму розроблено з урахуванням положень: Конвенції про права дитини; законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про повну загальну середню освіту»; Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі; постанов Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», від 21.08.2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників»; наказів Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 р. № 776 «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти», від 26.08.2021 р. № 928 «Про деякі питання впровадження освітніх компонентів (навчальних дисциплін, спецкурсів, модулів) з ігрових та діяльнісних методів навчання та

розвитку», а також інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність закладів освіти та з урахуванням європейського вектора розвитку освіти України, стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у сфері післядипломної освіти та професійного розвитку педагогічних працівників.

Програма розроблена на основі принципів системного, діяльнісного, особистісного, компетентнісного, андрагогічного й середовищного підходів, а також підходу «Навчання через гру» (The LEGO Foundation).

Очікувані результати навчання відображені в загальних характеристиках і конкретизовані в кожному модулі, відповідають професійним стандартам.

Програма складається з 5 змістових модулів. Кожен модуль передбачає теоретичну та практичну складові, а також самостійну роботу слухачів. Теоретична та практичні складові реалізуються у тренінговій, діяльнісній формі. Після завершення навчання передбачаються контрольний захід (проектна робота).

Цільова аудиторія: педагоги закладів дошкільної освіти, вчителі закладів загальної середньої освіти (початкова та базова школа).

Мета модуля: забезпечення неперервного професійного розвитку педагогів закладів дошкільної освіти, початкової та базової школи з питань психосоціальної підтримки дітей, їхнього благополуччя в закладі освіти в умовах надзвичайних ситуацій.

Напрями підвищення кваліфікації: розвиток загальних і професійних компетентностей відповідно до професійних стандартів за професіями: «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (затверджений наказом Мінекономіки України від 23.12.2020 № 2736), «Вихователь закладу дошкільної освіти» (затверджений наказом Мінекономіки України від 19.10.2021 № 755-21).

Завдання модуля:

➤ **Систематизувати знання щодо:**

○ теорії і практики психології надзвичайних ситуацій, педагогіки гри, ефективних стратегій психосоціальної підтримки розвитку та навчання дитини в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема засобами навчання через гру.

➤ **Сформувати вміння (навички):**

○ здійснювати різнорівневу та різномодальну психосоціальну підтримку розвитку та навчання дітей у закладі освіти, зокрема засобами навчання через гру, створювати безпечне ігрове освітнє середовище.

➤ **Розвинути установки до:**

- ціннісного ставлення педагогів до здійснення психосоціальної підтримки дітей, в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема засобами навчання через гру;
- активізації розвитку значущих професійних якостей педагогів, у тому числі – психологічної стійкості, самоорганізації, рефлексії, агентності, мотивації до професійного самовдосконалення, самоменеджменту в умовах надзвичайних ситуацій.

Очікувані навчальні результати:

➤ знання:

- теорії і практики психології надзвичайних ситуацій, педагогіки гри, ефективних стратегій психосоціальної підтримки розвитку та навчання дитини в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема засобами навчання через гру.

➤ вміння:

- здійснювати різнорівневу та різномодальну психосоціальну підтримку розвитку та навчання дітей у закладі освіти, зокрема засобами навчання через гру, створювати безпечне ігрове освітнє середовище.

➤ установки до:

- ціннісного ставлення педагогів до здійснення психосоціальної підтримки дітей, в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема засобами навчання через гру;
- активізації розвитку значущих професійних якостей педагогів, у тому числі – психологічної стійкості, самоорганізації, рефлексії, агентності, мотивації до професійного самовдосконалення, самоменеджменту в умовах надзвичайних ситуацій.

Професійні компетентності, які розвиваються під час модуля

Удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей відповідно до професійних стандартів за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вихователь закладу дошкільної освіти» у межах професійної діяльності або галузі знань.

Формування та розвиток загальних компетентностей: ЗК.01 громадянська, ЗК.02 соціальна, ЗК.03 культурна, ЗК.04 когнітивна, ЗК.05 підприємницька та ЗК.06 етична.

Формування та розвиток професійних компетентностей на виконання трудових функцій: предметно-методичної, психологічної, емоційно-етичної, педагогічного партнерства, здоров'язберезувальної, проєктувальної, прогностичної, організаційної, інноваційної, здатності до навчання впродовж життя та рефлексивної.

Опис структури модуля

Передбачається розгляд тем відповідно тематичного плану модуля.

Особливості організації проведення модуля

Індивідуальна робота, робота парах і групах змінного складу.

Навчальна стратегія модуля (форми та методи організації освітньої діяльності)

Заняття проходять у форматі навчального тренінгу. У процесі тренінгової роботи використовуються такі методи: інтерактивні (в парній, груповій та кооперативній формах), проєктні, проблемні, діяльнісні, розвивальної діагностики (шкали самооцінки, опитувальники, спостереження, тестування), рефлексивні тощо.

Реалізація завдань для досягнення результатів модуля здійснюється через:

- розгляд навчального матеріалу на інтерактивних лекціях;
- самостійне вивчення слухачами навчального матеріалу на основі розробленого для занять комплексу навчально-методичних матеріалів;
- виконання практичних завдань, спрямованих на набуття слухачами вмінь і навичок застосовувати набуті теоретичні знання на практиці;
- участь слухачів у семінарських заняттях з метою розвитку критичного мислення, установок і рис для використання в професійній діяльності здобутих знань, умінь і навичок.

Навчально-методичне забезпечення модуля складається із завдань та матеріалів для аудиторної роботи слухачів за кожною темою (презентації, тести, відеоматеріали), завдань для самостійної роботи, списку рекомендованих джерел.

Матеріально-технічне забезпечення модуля

- для очної форми: мультимедійний проєктор, ноутбук, сучасне програмне забезпечення, доступ до швидкісного Інтернету, навчальні матеріали, фліпчарт, плакатний папір, маркери, інші канцелярські приладдя і прилади;
- для дистанційної форми: комп'ютерна техніка (комп'ютер, веб-камера, навушники, мікрофон або ноутбук), доступ до швидкісного Інтернету, програма відеоконференцій.

Форма підсумкового контролю

- обговорення питань під час проведення практичних і семінарських занять.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН МОДУЛЯ

ТЕМА 1. БЛАГОПОЛУЧЧЯ І НАВЧАННЯ ДІТЕЙ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

- Вплив надзвичайних ситуацій на розвиток, навчання та благополуччя дитини і дорослого.
- Вплив надзвичайних ситуацій в Україні на благополуччя, розвиток та навчання дітей.

ТЕМА 2. ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ТА ГРА

- Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка.
- Етика психосоціальної підтримки.
- Види та рівні психосоціальної підтримки.
- Роль гри у підтримці благополуччя дитини. Характеристика гри та сфери розвитку дитини.
- Ресурс вільної гри у збереженні психічного здоров'я дитини та дорослого.

ТЕМА 3. ВПЛИВ СТРЕСУ НА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ

- Аспекти благополуччя дитини і дорослого. Вікові індикатори переживання стресу.
- Роль психосоціального благополуччя в житті дитини.
- Вплив стресу на креативний, соціальний, когнітивний, емоційний і фізичний розвиток дитини.
- Психологічно безпечне освітнє середовище.

ТЕМА 4. РОЛЬ ПЕДАГОГА У ПІДТРИМЦІ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ДІТЕЙ: ШІСТЬ КЛЮЧОВИХ СТРАТЕГІЙ

- Чинники успішного розвитку та навчання дітей в умовах надзвичайних ситуацій.
- Успішні стратегії психосоціальної підтримки в закладі освіти.
- «Навчання через гру» як новітня освітня стратегія та педагогічна практика.
- Створення безпечного ігрового освітнього середовища.
- Стратегії підтримки позитивної поведінки дітей у закладі освіти.
- Сприяння позитивній соціальній взаємодії у закладі освіти.
- Розвиток копінг-стратегій та соціально-емоційних умінь.
- План підтримки благополуччя дітей у закладі освіти.

ТЕМА 5. БЛАГОПОЛУЧЧЯ ПЕДАГОГА

- Благополуччя педагога: чинники, типи та індикатори.
- Благополуччя педагога та благополуччя дитини.
- Благополуччя педагога та план його професійного розвитку.
- Ефективні стратегії професійної самоорганізації, самоменеджменту.
- Професійні спільноти та групова підтримка.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН МОДУЛЯ

	<i>Лекції (вивчення теорії), год.</i>	<i>Практ. заняття, год.</i>	<i>Семінар. заняття (обговорення), год.</i>	<i>Тести, Само діагносту вання год.</i>	<i>Самос т. робота , год.</i>	<i>Усього , год.</i>
Тема 1. Благополуччя і навчання дітей в умовах надзвичайних ситуацій	1	1			1	3
Тема 2. Психосоціальна підтримка та гра		2			1	3
Тема 3. Вплив стресу на благополуччя та навчання дітей	1	1			1	3
Тема 4. Роль педагога у підтримці благополуччя дітей: шість ключових стратегій	1	1			1	3
Тема 5. Благополуччя педагога	1	1			1	3
Усього, год.	4	6			5	15

Список рекомендованих джерел

1. Державний стандарт дошкільної освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2021 р. №33.
<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Державний стандарт дошкільної освіти: особливості впровадження / Упоряд. : О.Г. Косенчук, І.М. Новик, О.А. Венгровська, Л.В.Кузенко. – Харків: Вид-во «РАНОК», 2021. – 240 с.
3. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти»
<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
4. Психосоціальна підтримка в кризовій ситуації : методичний посібник для педагогів / С. Богданов, О. Залеська. - К.: Пульсари. - 2018.
5. Біла книга «Навчання через гру та діяльнісний підхід: огляд доказів». Дж.М.Зош, Ем.Дж.Хопкінс, Х.Дженсен, Кл.Лю, Д.Ніл, К.Пірш-Пасек, С.Ліннет Соліс, Д.Вайтбрейд. -LEGO-Торгова марка LEGO Group.-2017.- 39 с.
https://drive.google.com/drive/folders/1aBKGkGI607NUMD_LLQpIP5UV6OR_Z_om?fbclid=IwAR2OVqC6KrL_TgYKRvV22yQrVp_ZGaYFVyN9ifgEjwQBaoHnJ2pofKFoaTE
6. Біла книга «Фасилітація гри: мистецтво та наука про залучення дітей дошкільного віку до навчання через гру». Ханна Дженсен, Ангела Пайл, Дженифер М. Зош, Хасін Б. Ібрагім, Алехандра Сарагоса Шерман, Жиркі Ріунамо та Бريدжіт К. Хамре-LEGO-Торгова марка LEGO Group.-2019.- 23 с.
https://www.legofoundation.com/media/3296/wp_%D1%84%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%B3%D1%80%D0%B8_2019_ukrainian-version-2.pdf
7. Гра по-новому, навчання по-іншому: методичний посібник / упор. О. Рома – The LEGO Foundation. Київ, 2018. 44 с.
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/LEGO/po-novomu-navchannya-po-inshomu.pdf>
8. Шість цеглинок: методичний посібник / упор. О. Рома – The LEGO Foundation. Київ, 2018. 35 с.
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/LEGO/tseglinok-kviten-2018-web.pdf>
9. Онлайн-курс «Як справлятися зі змінами: соціально-емоційне навчання

через гру» від The LEGO Foundation

<https://www.futurelearn.com/courses/coping-with-changes-ukrainian/1>

10. Сайт Міністерства освіти і науки України <https://mon.gov.ua/ua>

11. Студія он-лайн освіти <https://www.ed-era.com/>

12. LEGO Foundation <https://www.facebook.com/legofoundation/>

МОНІТОРИНГ